

sosialurin

VIKUSKIFTIÐ

Ritstjóri:
Hans Thomsen

Hovmeistarinn — Húshovmeistarinn

Tað var um heystið, at eg kom til eingilska harragardin, Daverill Hall. Henda søguliga borgin liggur um leið eina hálva dagsferð frá London í einum fryntligum bygðarlagi, sum eisini var ógvuliga fruktargott. Men Daverill Hall er eisini ein ógvuliga gomul og undrunarverd borg.

Fyri at sleppa niðan á borgina, noyðist tú fyrst ígjøgnum ein part av tí ómetaliga stóru parkini, sum er býtt sundur í eina ógvuliga fløkta skipan av samsvarandi gongdum. Men allur hesin mikli urtagarður er einans gjørdur við einum í huga: at gera hin vitjandi ovfarnan, at fáa hann at kenna seg so litlan og vesælan, áðrenn hann langt um leingi slapp fram fyri hansara háttign, Daverill Lord, men tá er eisini ætlanin at hann skal kenna seg um eitt ússaligt húsvætti.

Og maðurin, sum tók imóti mær á borgini, tóktist eisini vera settur har til tað sama. Uppgáva hansara mundi allarhelst vera tann at fáa hin vitjandi at kenna seg sum ein lortenda. Eisini tóktist hann at vera gjørdur við tí eina endamáli at hóva hesum tignarliga umhvørvi. Ongantið á ævini havi eg hjá nøkrum menniskja varnast soverðna tign og yvirsvint andlit. Hetta afturlokaða andlitið við tiemum eitt sindur upprennu eygnabránum sá so ónáttúrliga tignarligt út og so sinniligt eisini, sum skuldi nógv gingið á, áðrenn tað fór av lagi. Og so hevði hann kjálkaskegg eisini á sama hátt sum Phileas Fogg, tá hann fór sína ferð runt um jørðina í fyrinstjúgu dagar.

Tá hann heilsaði mær var hann yvirsvinnur, hvør skal siga at hann var meiri maðurin. Helit eg vanga beint so nógv sum tað var neyðugt, men so ikki eitt vet meira. Og hóast púrt einki sást á honum og hann ikki so mikið sum skeitti at mær, eydnaðist honum kortini at visa mær, hvussu litið hann helt um meg.

Við einum eygnabragdi hevði hann tikið meg av og mett um, hvat eg hevði at týða, og ikki duldi hann fyr, hvat hann helt um meg. Í London hevði eg keypt mær ein nýggjan klædning fyr at vera so todluga hampiliga ílatin, tá eg kom higar at vitja. Hesin klædningurin var við teimum ráðunum, eg hevði, ógvuliga dýrur og snøggur. Men nú varð mær í stundini greitt, at hann líktist ongum. Antin tað so var tað, at ov mikið vatt var í akslunum ella ov fáir knappar

Hans Scherfig

Danski rithøvundurin og listamálarin Hans Scherfig er føddur í 1905. Hevur síðan 1928 sýnt sínar myndir fram á tí, sum danskarar rópa »Efterårsudstillingen«.

Tá hann fór at skriva var tað fyrst sum blaðmaður, fyrst í »Arbejderbladet«, har hann hevði tann fasta teigin, sum kallaðist »Tanker ved Radioen«. Síðani hevur hann verið fastur fúsar bæði í donskum og fleiri útlenskum bløðum.

Hans Scherfig hevur skrivað sjeið skaldsøgur og felags fyrir tær allar er, at tær geva eina góða og nágreiniliga mynd av hvussu tað var at liva í Danmark beint undan og eftir seinna heimsbardaga, her nýtist bert at nevast »Det forsømte forår«, sum kom út í 1940. »Idealister«, sum kom í 1944 mátti hann geva út í Svøríki flýddur undan Týskarunum sum hann var. Men hann hevur skrivað nógv annað, her skal bert nevast »Frydenholm« frá 1962, »Skorpionen« og »Den fortabte abe«.

Hans Scherfig fekk virðislønina hjá danska Akademinum í 1973.

í vestinum, veit eg ikki. Men hvussu var og ikki — okkurt var í ólagi og eg hevði gjørt mær so eigiliga fyrir skommum.

Eg segði, hvussu eg æt og mutlaði okkurt aftrat — eg var málarin, sum skuldi —

— Vit hava væntað tygum, Sir, segði hann so ísakaldur sum ein glerpipa. Tænarin skal koma at fylgja tygum upp á kamarið hjá tygum. Tá tygum hava hampað tygum, ynskir hansara háting at hitta tygum nøkur orð.

So gjørdi hann eina litla rørslu við hondini, sum í stundini fekk ein tænara at koma har leypani og triva kuffertið og málarakassan frá mær. So smeig hann kvikur sum eitt sil upp tær breiðu og teppilagdu trappurnar í Daverill Hall.

Ikki hevði eg verið nógvar tímarnar á Daverill Hall, áðrenn mær var fullkomiliga greitt, at maðurin, sum hevði staðið fyri mær, tá eg kom, var tann, sum mest hevði at siga í øllum húsunum. Tað var hovmeistarinn — butlarin. Og so væl hann samsvaraði eisini við ta hugmynd, eg hevði havt um ein eingilskan hovmeistara. Beint soleiðis átti hann at siggja út.

Annars hevur tað, sum vert er at siggja í hesum heimi, altíð gjørt meg eitt sindur vónsviknan. Var ongantið heilt so, sum eg hevði hugsað mær frammanundan. Pæturskirkjan var minni enn so so stór, sum eg hevði

hildið. Eiffeltornið og skýskravararnir í New York ikki so høgir sum eg hevði væntað. Fyrst mátti tú hava sæð Del Tal og so hava borið tað saman við rundatørn, áðrenn tú gjørdist reiðiliga ovfarin. Av øllum tí sermerkta, sum var at siggja í Europa, var altíð okkurt eitt sindur óðrvisi enn eg hevði hugsað mær. Men tí eingilska hovmeistarunum verður tú ikki vónsvikin av. Hann er beint so sum hann eigur at vera. Beint soleiðis sum tú hevur lisið um óteljandi ferðir.

Og sjálvandi æt hann James. Hvat tá? Annað navn hevði heldur ikki verið hugsað. Og eingin á Daverill Hall kom heldur James nær ella námunda í tign. Sjálvandi var Daverill lurdur sjálvur eisini ógvuliga tignarligur við sínum eygnagløsum og so sinniligur, hann altíð var. Men hetta var kortini einki aftur imóti James. Annars veit eg ikki, hvussu mangir av forfedrunum hjá Daverill lordi høvdu búð á Daverill Hall, men eg fekk so at vita, at ættarmenninir hjá James høvdu verið hovmeistarar so leingi, sum nakar visti at siga frá. James var sum togaður úr tonnnum á teimum — eitt beinleiðis úrslit av lýtaloyi og tign hjá øllum hesum ættarliðunum.

— James fer at visa tygum spælistovuna, segði Daverill lurdur. Eg vóni, at hetta, tygum fara undir, fer at eydnast væl. Lady Daverill hevur jú longu inni í London

sæð, hvat tygum eru fúrir fyrir at avrika og hon hevur róst tygum til skýggja.

Meðan eg var í London, varð eg einaferð biðin um at prýða eitt barnakamar. Eg hevði so máláð einfrumskóg á bróstinum við elefantum, giraffum og næsahyrningum. Hetta var stuttligt arbeiði og mærd ándi tað stak væl. Lat tað so vera, at ymiskt varð hildið um arbeiðið hjá mær. Har vóru summi tverball, sum ikki hildu dýrini hjá mær svara saman við dýralærna, og at hetta fór at orkmyla børnini við tí sindri, tey høvdu lært í náttúrusøgu. Men so vóru tað tibatet onnur, sum hildu annað. Og teirra millum var Ladu Daverill. Og tað var tað, sum allan týðningin hevði, tí øll høvdu stóra virðing fyrir henni og stórus dentur varð lagdur á, hvat hon helt.

Hon hugdi leingi at elefantunum hjá mær gjøgnum eygnagløsinu og kom við rósandi orðum. At enda helt honfyri, at eg átti at komið suður til Daverill Hall at prýða spælikamarið hjá børnum hennara við soverðnum stuttligum myndum. Pá hennara hevði fyrr í tíðini verið mikil veiðumaður og plagdi at veiða djór suðuri í Afrika, og nú vónaði hon so inniliga, at dýrini hjá mær fóru at eggja synnum at ganga í fótasporum abbans. Tí høvdu teir hvønn dag elefantar minar fyrir sær á bróstinum, helt hon, mundu teir fara at verða altráir eftir at gera av við sum mest av hesum stórvingna djóraslagi.

Sjálvsagt var eg glaður við boðið. Tí hetta, at Ladu Daverill helt nógva um elefantarnar hjá mær, gjørdi allan munin, oman á allar hesar byttisligu atfinningar, mær høvdu verið fyrir. Tí gjørdi eg eisini skjótt av og fór suður til Daverill Hall, men litið grunaði eg, hvussu hátíðarligt og øgiligt hetta húsið var.

Tá eg kom niðurundir morgunin eftir var James tann fyrsti, eg var eyga við. Hann stóð í forhøllini við einum rundum, stívum hatti í hondini, sum hann helt aftur at eldinum. So pinnastillur og yvirsvinnur stóð hann, at tú skuldi trúð, at hetta var onkur gandakendur halgisiður, hann fekkst við. Eg kundi ikki bara mær og spurdi, hvat hann gjørdi við hattin. Uttan so mikið sum at blunka við svaraði hann mær yvirsvinnur: Eg hiti hattin hjá hansara háting.

Hvønn morgun tá klokkan slóg tíggu fór Daverill lurdur út at ganga í parkini. Og tað